

ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ: ШЛЯХ ВІД ЧЛЕНСТВА В СОТ ДО ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Т. А. Замороко,
к. е. н., асоціація "Укрлегпром"

5 лютого 2008 року на засіданні Генеральної Ради СОТ Україну було прийнято до Світової організації торгівлі. За процедурою вступу до СОТ Україна має ратифікувати протокол до 4 липня поточного року. Разом з цим мають бути ухвалені 11 технічних законопроектів, схвалені кілька документів на рівні Уряду та міністерств. Після цього Україна офіційно стане 152-им членом СОТ.

Вступ України до СОТ є одним з пріоритетів зовнішньоекономічної політики України і розглядається як системний фактор розвитку національної економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі, створення передбачуваного транспарентного середовища для залучення іноземних інвестицій.

Світова організація торгівлі — це 151 країна, на які припадає 95 відсотків світового торговельного обороту.

Усі сусіди України (крім Росії та Білорусі) вже є членами СОТ.

На країни — члени СОТ припадає близько 70 відсотків українського експорту.

Процес приєднання України до СОТ тривав більше тринадцяти років (з 1993 року).

Аналіз тенденцій зовнішньої торгівлі, поточних та зв'язаних тарифів в рамках членства в СОТ, внутрішніх та світових цін показав, що позиції більшості важливих для економіки країни промислових товарів у результаті вступу України до СОТ не постраждають.

Більшість галузей промисловості вже працюють в умовах, які відповідають зобов'язанням України з вступу до СОТ. Нині, на відміну від продукції аграрного сектора та харчової промисловості, більшість діючих ставок мита на промислову продукцію практично відповідають рівню зв'язаних (наприклад, залізна руда, кокс, одяг, прокат) або навіть нижчі за зв'язані ставки мита, що стануть чинними після вступу до СОТ (наприклад, залізничні вагони (цистерни), аміак, сечовина).

В Україні вже введено в дію значну кількість нових законів, які наближають країну до відповідності нормам СОТ.

Членство в СОТ дає країнам можливість введення сучасних, достатньо ліберальних торговельних режимів. Хоча торговельні режими можуть значно відрізнитися в різних країнах, що претендують на вступ до СОТ, у багатьох з них прийнято відносно низькі тарифи та скасовано серйозні формальні нетарифні бар'єри. Для цих країн членство дає можливість встановити ці режими, прийнявши законодавчі зобов'язання стосовно зв'язування тарифних рівнів. Це не тільки дозволяє їм скористатися вигодами ліберальнішої торгівлі, а й створює першу лінію захисту від внутрішнього протекціоністського тиску, який існує в усіх ринкових економіках.

В рамках СОТ діє низка секторальних Угод та ініціатив, які регулюють умови торгівлі товарами окремих секторів промисловості, в тому числі визначають єдиний рівень максимальних імпорتنих тарифів, які встановлюють всі країни-учасники такої секторальної Угоди. На переговорах щодо вступу до СОТ Україна взяла на себе зобов'язання до 2010 року приєднатися до наступних секторальних угод та ініціатив у промисловій сфері: "Хімічна гармонізація", "Стиль", "Іграшки", "Деревина", "Текстиль та одяг", "Кольорові метали", "Фармацевтичні препарати", "Папір", "Сільськогосподарська техніка", "Меблі", "Інформаційні технології", "Наукове обладнання", "Будівельна техніка", "Медичне обладнання", "Цивільна авіація".

Зазначені угоди та ініціативи передбачають ставку ввізного мита "0" відсотків у кінцевому році виконання зобов'язань, крім секторальної ініціативи "Хімічна гармонізація", де ставки становлять 5,5 та 6,5 відсотка, і секторальної угоди "Текстиль та одяг", максимальні ставки в якій по окремих видах продукції становлять 17,5 відсотка.

Загалом при приєднанні до СОТ середньоарифметична ставка імпортного митного тарифу на промислові товари становитиме 4,85 відсотка при тому, що зараз вона дорівнює 8,32 відсотка.

З вступом України до Світової організації торгівлі відчутно обме-

жуться можливості з надання державної підтримки галузям промисловості та запровадження обмежень (тарифних та нетарифних) щодо експорту окремих видів продукції. Практично повністю виключається можливість надання експортної підтримки промисловим підприємствам.

Ураховуючи нинішній низький рівень державної підтримки галузей промисловості та відсутність експортної підтримки, обмеження можливостей держави в цих сферах після вступу до СОТ не матиме суттєвого впливу на промисловість.

При цьому слід розуміти, що після вступу України до СОТ у держави залишаються широкі можливості для підтримки промислових підприємств у напрямках, які не є забороненими нормами та правилами СОТ та за умови дотримання певних критеріїв для запровадження такої підтримки.

Таким чином, головним питанням, яке турбує представників промисловості, є "можливі наслідки для вітчизняних промисловців від лібералізації імпортного режиму внаслідок зменшення ставок ввізного мита".

Проведено дослідження щодо частки у обсягах реалізованої промислової продукції та частки в експорті товарів, яку займає легка промисловість, та встановлено, що частка в загальній реалізації промислових товарів легка промисловість складає 0,9 відсотка, частка в експорті товарів — 2,4 відсотка.

Діючий в Україні рівень імпорتنих тарифів визначається з 2000 року Угодою між Україною та Європейським Союзом про торгівлю текстильною продукцією. Відповідно до цієї Угоди було повністю лібералізовано нетарифні обмеження, що існує в ЄС по відношенню до поставок української текстильної продукції, а Україна взяла на себе зобов'язання про зменшення ставок ввізного мита у відповідності з графіком, що міститься в Угоді.

Графік трансформації ставок імпортного мита, передбачений в Угоді між Україною та ЄС про торгівлю текстильною продукцією, було розроблено з урахуванням секторальної угоди "Текстиль та одяг" країн-членів СОТ. Таким чином, у 2004 році, коли Україна завершила трансформацію митного тарифу в текстильному секторі у відповідності з вказаною Угодою, було досягнуто зв'язаних тарифів, що очікуються в результаті виконання зобов'язань, що візьме Україна при вступі до Світової організації торгівлі.

Аналіз різниці цін за 2001 — 2007 роки між зовнішнім та внутрішнім ринком на пальта та плащі жіночі з вовни (товар, який стабільно займає одну з найбільших часток у зовніш-

ноторговельному обороті української швейної продукції) засвідчив значно більшу конкурентоспроможність вітчизняної продукції. Різниця цін протягом досліджуваного періоду була від'ємною. Таким чином, вступ до Світової організації торгівлі не матиме негативного впливу на українських виробників текстильної продукції та не призведе до суттєвих цінових коливань на ринку цієї продукції. Навпаки, членство в СОТ дозволить підприємствам з пошиття одягу отримати нові можливості доступу до зовнішніх ринків, де якісні та дешеві українські товари легкої промисловості користуються попитом; зробити більш прозорим імпорт іноземної продукції та збільшити іноземні інвестиції у виробництво, що дозволить оновити технології виробництва та модернізувати обладнання.

При порівнянні цінової різниці між зовнішніми цінами та цінами вітчизняних виробників промислових товарів з тарифами діючими та зв'язаними, ми дійшли висновку, що для більшості проаналізованих промислових товарів цінова різниця була від'ємною, тобто цінова конкурентоспроможність вітчизняної продукції була вищою за закордонні товари.

Конкурентоспроможність української продукції текстильної промисловості не має прямої залежності від вступу до Світової організації торгівлі. Нині українські виробники текстилю вже працюють в умовах, які відповідають зобов'язанням України з вступу до СОТ.

Проте через "тінізацію" економіки, "сірий", "чорний" імпорт, контрабанду одягу та взуття, не вирішення питання стимулювання модернізації виробництва, сьогодні легка промисловість працює за надзвичайно несприятливих умов внутрішнього ринку. Доля імпортованих товарів на ринку України зросла до 80—90 відсотків. При реальній ємності ринку в обсязі близько 50 млрд гривень офіційна присутність вітчизняних товарів складає лише 6,5 млрд гривень, тобто ринок України майже повністю "тінізований". Така ситуація склалася внаслідок відсут-

ності дієвого контролю за ввезенням імпортованих товарів на митну територію України, відсутній механізм щодо встановлення рівнів митної вартості на товари, контрабандне ввезення товарів в Україну, не здійснюється контроль за якістю і безпечністю товарів.

Втрати бюджету внаслідок відсутності дієвих механізмів щодо контролю ринку лише товарів легкої промисловості складають щонайменше 10,0 млрд гривень за рік.

На сьогоднішній день Урядом України розпочато активні переговори щодо зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. Такі переговори Україна розпочала у березні 2007 року стосовно нової посиленої угоди, яка замінить Угоду про партнерство та співробітництво 1998 — 2008 років. Важко сказати, чи стане виконання нової угоди "перепусткою" до членства країни в ЄС. Однак, без сумніву, її виконання допоможе наблизити Україну до стандартів ЄС в багатьох сферах та сприятиме її інтеграції в ринки та політику Євросоюзу.

Зона вільної торгівлі — тип міжнародної інтеграції, в рамках якої країни-учасники скасовують митні тарифи, податки і збори та кількісні обмеження для взаємної торгівлі. Переговори щодо скасування митних тарифів між Україною та ЄС будуватимуться на домовленостях у рамках Світової організації торгівлі. Однак українські митні тарифи є досить низькими, тому не можуть бути основною перешкодою для наших товарів на ринки ЄС. Бар'єром є відмінності в технічних і санітарних стандартах, системах стандартизації та сертифікації.

Адаптація до стандартів та норм ЄС дасть змогу прибрати бар'єри в короткостроковій перспективі та отримати кращий доступ на ринки ЄС — у середньостроковій перспективі. Однак і в цьому разі класична зона вільної торгівлі матиме обмежений позитивний вплив на економіку України.

Позитивом стане встановлення країнами Європейського Союзу нульової ставки мита на товари легкої промисловості — пряжу бавовняну, тканини бавовняні, тканини вовняні.

Потрібно також зберегти діючі обмеження на експорт шкіряної сировини. На сьогоднішній день в Україні діє Закон "Про вивіз (експорту) мито на живу худобу та шкіряну сировину" від 16.11.2006 № 356-У, яким установлені ставки вивізного мита на живу худобу в розмірі 50 відсотків, на шкіряну сировину — 30 відсотків. Починаючи з 1 січня року, що настає після вступу України до Світової організації торгівлі цим Законом ставка вивізного мита на живу худобу щороку зменшується на 5 відсоткових пунктів до значення 10 відсотків; ставка вивізного мита на шкіряну сировину щороку зменшується на 1 відсотковий пункт до значення 20 відсотків.

З метою захисту внутрішнього ринку та обмеження ввезення в Україну товарів групи "секонд хенд" на переговорах з ЄС щодо зони вільної торгівлі необхідно порушити питання про скасування країнами ЄС митних обмежень щодо імпорту пражі бавовняної, тканин бавовняних, тканин вовняних, скасування додаткового податку на українську готову продукцію, а також про обмеження ввезення в Україну товарів групи "секонд хенд".

Стосовно обмеження ввезення в Україну товарів групи "секонд хенд" пропонуються наступні шляхи вирішення:

1. Обмежити ввезення на митну територію України одягу та інших виробів, що використовувалися за кодом УКТЗЕД 6309 00 00 00, без сплати мита.

2. Встановити обсяги ввезення в Україну одягу та інших виробів, що використовувалися за кодом УКТЗЕД 6309 00 00 00, в якості гуманітарної допомоги з урахуванням граничних обсягів на одного отримувача.

3. Встановити мінімальну митну вартість 1 кг одягу та інших виробів, що використовувалися за кодом УКТЗЕД 6309 00 00 00, у розмірі 1,5 дол. США.

При переговорах з Європейським Союзом про зону вільної торгівлі необхідно врахувати та відстоювати позиції національних товаровиробників щодо подальшої дії таких норм.

ПЕРЕДПЛАТА 2008

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 467-65-28);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ НА 2007 р.);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА: "САММІТ", "ІДЕЯ", "БЛІЦ ІНФОРМ", "KSS", "МЕРКУРІЙ", "ПРЕСЦЕНТР", "ВСЕУКРАЇНСЬКА ПЕРЕДПЛАТНА АГЕНЦІЯ", "ФЛОРА", "ПЕРІОДИКА", "КОБЗАР", "ДІАДА", "ДОНБАС ДЕ-ЮРЕ", "ДІЛОВА ПРЕСА", "ФАКТОР"